

ชื่อเรื่อง การศึกษาวิถีชีวิตของลาหู่ (Lahu-na) บ้านขอบด้ง เพื่อจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
ในการเรียนการสอนโรงเรียนบ้านขอบด้ง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน นางเรียม สิงห์ทร และคณะ

สนับสนุนโดย สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สำนักงานภาค)

ปีพุทธศักราช 2547

บทคัดย่อ

จากการศึกษารวบรวมองค์ความรู้วิถีชีวิตลาหู่บ้านขอบด้ง เพื่อจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านขอบด้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการจัดการเรียนการสอน โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นและวางแผนทางในการจัดการเรียนการสอนของครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ลาหู่ (Lahu-na) บ้านขอบด้ง ที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยได้ดำเนินการศึกษารวบรวมองค์ความรู้ที่หมู่บ้านขอบด้ง หมู่ที่ 14 ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ หมู่บ้านป่าคา หมู่บ้านหนองเต่า ซึ่งเป็นลาหู่ (Lahu-na) ที่อพยพมาจากพื้นที่เดียวกัน โดยทำการศึกษารวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาของชนเผ่าลาหู่ (Lahu-na) ด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูลหลายรูปแบบได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากครูภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดเวทีชาวบ้าน โดยให้ชุมชนที่เป็นครูภูมิปัญญา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตรวจสอบองค์ความรู้ การใช้แบบสังเกต แบบบันทึก เป็นต้น จากการศึกษาองค์ความรู้ที่ชุมชนต้องการให้นำมาจัดการเรียนการสอนได้นำมากำหนดเป็นเนื้อหาวิชาที่จะสอนเด็กนักเรียนในแต่ละระดับชั้น โดยได้กำหนดให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน อีกทั้งได้มุ่งให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มากที่สุด

ขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโรงเรียนบ้านขอบด้ง โดยอาศัยองค์ความรู้จากการศึกษาวิถีชีวิตลาหู่ (Lahu-na) บ้านขอบด้ง เพื่อนำมาจัดทำการเรียนการสอนของนักเรียน มีขั้นตอนการดำเนินการจัดทำหลักสูตรคือ สำรวจความต้องการและการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนศึกษารวบรวมองค์ความรู้จากผู้รู้ในหมู่บ้านขอบด้ง นำความรู้ที่ได้จากการศึกษารวบรวม นำเสนอในการประชุมเวทีชาวบ้าน ครูนานเื้อหาองค์ความรู้ที่ได้รับการตรวจสอบแก้ไขเพิ่มเติมจากชุมชนและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดทำเนื้อหาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลตามตัวชี้วัดในพันธสัญญา สร้างกฎกติกา กำหนด วัน / เวลา สถานที่ในการจัดการเรียนรู้กับครูภูมิปัญญาท้องถิ่นครูจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแผนการเรียนรู้กับนักเรียน แล้วนำเสนอชุมชน

ชนเพื่อแสดงความคิดเห็นและปรับปรุงให้สามารถนำไปสอนได้จริง ดำเนินการสอนตามแผนการสอนแบบบูรณาการ นำผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมมาประเมินผลโดยการจัดเวทีสรุปทบทวนการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นของลาหู่ (Lahu-na) บ้านขอบด้ง ที่ชุมชนมีส่วนร่วม

ผลจากการดำเนินการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น วิถีชีวิตของลาหู่บ้านขอบด้งพบว่าการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนครูกับชุมชน ควรมีการประชุมและชี้แจงและสอบถามความต้องการของชุมชนเพื่อให้ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่ทำมาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ครูต้องเปิดใจให้กว้าง มีความเป็นประชาธิปไตย คือ ยอมรับฟังความคิดเห็นของชุมชนและชาวบ้านให้มาก และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยนำครุภูมิปัญญาในหมู่บ้านมาเป็นผู้สอนถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับนักเรียน ครูควรมีการประสานงานกับครุภูมิปัญญาให้แน่นอนถึง วัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมเพื่อความสะดวกของครุภูมิปัญญาและในการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ พิธีกรรมต่างๆ ของชนเผ่าซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกรักของคนในชุมชน ครูควรจะศึกษาและสอบถามครุภูมิปัญญาถึงวิธีการศึกษาให้เข้าใจก่อนที่จะนำนักเรียนเข้าไปเรียนรู้ ซึ่งจากการศึกษาทดลองการใช้หลักสูตรท้องถิ่นโรงเรียนบ้านขอบด้ง ปรากฏว่าปัญหาที่สำคัญคือ การสื่อสารของครุภูมิปัญญาที่ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้ยากแต่ก็ได้แก้ปัญหาโดยใช้ล่ามซึ่งเป็นเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีความเข้าใจภาษาไทยและเห็นความสำคัญของการศึกษาเข้ามาช่วยแปล จนกระทั่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในแต่ละครั้งบรรลุตามวัตถุประสงค์รวมถึงปัญหาเวลาว่างของครุภูมิปัญญาที่มักไม่ตรงกับเวลาเรียนของนักเรียน ได้แก้ปัญหาโดยการนำนักเรียนไปเรียนในช่วงเย็นหรือวันเสาร์ อาทิตย์ ที่ครุภูมิปัญญามีเวลาว่าง โดยครูผู้สอนต้องเป็นผู้ประสานงานกับครุภูมิปัญญาโดยตรง

จะเห็นได้ว่าตามขั้นตอนกระบวนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโรงเรียนบ้านขอบด้งประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากชุมชน ครุภูมิปัญญา ครูผู้สอน ตลอดจนนักเรียนซึ่งจะส่งผลดังนี้ นักเรียนมีทักษะในด้านการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและมีค่านิยมที่พึงประสงค์ นักเรียนมีทักษะในการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีความรู้ความเข้าใจในความเป็นมาของชนเผ่าของตนเอง